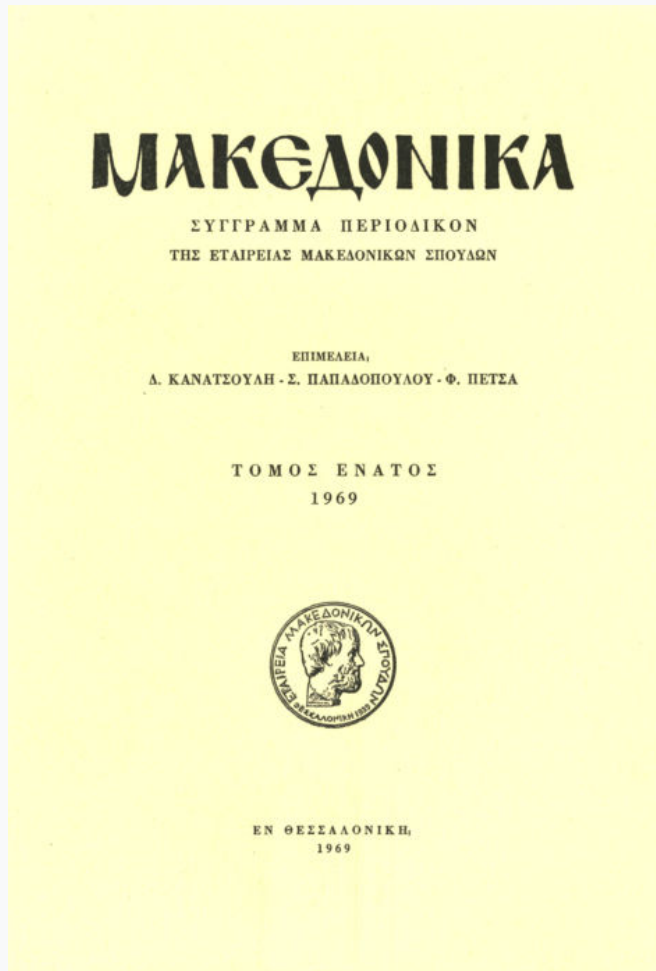

Μακεδονικά

Τόμ. 9 (1969)

G. T. Griffith, Alexander the Great: The Main Problems

Βασίλειος Λαούρδας

doi: [10.12681/makedonika.1064](https://doi.org/10.12681/makedonika.1064)

Copyright © 2015, Βασίλειος Λαούρδας

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Λαούρδας Β. (1969). G. T. Griffith, Alexander the Great: The Main Problems. *Μακεδονικά*, 9, 372–373.
<https://doi.org/10.12681/makedonika.1064>

φύση του και τόν τρόπο της σύνθεσής του θά μείνη γιά τό μέλλον «κλασικό», μέ τόν ίδιο τρόπο του «κλασική» πιά μπορεί νά θεωρηται ή εκτενέστερη και συνθετικότερη (τρίτομη ως τώρα) «Ιστορία του Νέου Έλληνισμού» του ίδιου συγγραφέα.

I. K. XΑΣΙΩΤΗΣ

G. T. Griffith, Alexander the Great. The Main Problems. Helfer, Cambridge και Barnes και Noble, New York 1966, σελ. 382.

Ό γνωστός από αξιολόγους συμβολάς του εις τήν μελέτην του Μεγάλου Άλεξάνδρου καθηγητής τής αρχαίας Έλληνικής Ιστορίας εις τό πανεπιστήμιον του Cambridge G. Griffith ειχε τήν ώραίαν εμπνευσιν νά συγκεντρώση εις ένα τόμον τά σπουδαιότερα εκ των δημοσιευθέντων εις διάφορα περιοδικά άρθρων, των αναφερομένων εις τά σπουδαιότερα εκ των προβλημάτων τά όποια παρουσιάζει ή μελέτη τής ζωής και τής δράσεως του Μεγάλου Άλεξάνδρου. Ό τόμος περιέχει δεκαεξ έθθηρα, ήτοι του Lionel Pearson («Τό ήμερολόγιον και αι έπιστολαι του Μεγάλου Άλεξάνδρου», του Truesdell S. Brown. «Ό Καλλισθένης και ό Άλέξανδρος», του C. A. Robinson Jr. «Αί άσυνήθεις ιδέαι του Μεγάλου Άλεξάνδρου», του Victor Ehrenberg «Πόθος», του W. W. Tarn «Αί θεμελιώσεις του Άλεξάνδρου», του Helmut Berve «Η άφομοιωτική πολιτική του Μεγάλου Άλεξάνδρου», του Fritz Schachermeyr «Ό Άλεξάνδρος και αι χώραι του Γάγγη», του W. W. Tarn «Η θεοποίησις του Άλεξάνδρου», του J. P. V. D. Balsdon «Η θειότης του Άλεξάνδρου», του G. Badian «Ό Άρπαλος», του J. R. Hamilton «Ό Άλέξανδρος και ό ύποτιθέμενος πατήρ του», του W. W. Tarn «Ό Μέγας Άλέξανδρος και ή ένότης τής ανθρωπότητος», του G. Badian με τόν αυτών τίτλον ως και τό προηγούμενον του Tarn, του F. Hampl («Τά ύπομνήματα και τά τελευταία σχέδια του Μεγάλου Άλεξάνδρου»), του Fritz Schachermeyr («Τά τελευταία σχέδια του Μεγάλου Άλεξάνδρου») και του G. Walser («Έπί τής νεώτερης έρευνής δια τόν Μέγαν Άλέξανδρον»). Τό χρονολογικώς παλαιότερον εκ των άρθρων αυτών είναι τό του W. W. Tarn περί του «Μεγάλου Άλεξάνδρου και τής ένότητος τής ανθρωπότητος» (1933), τό δε νεώτερον, του Hamilton (1961).

Τά εις τά άρθρα αυτά συζητούμενα προβλήματα είναι τά βασικότερα εκ των αναφερομένων εις τόν Μεγάλον Μακεδόνα. Είναι, πρώτον, τά καθαρώς φιλολογικά, τά όποια πραγματεύονται τās αξιολογίας των πηγών (άρθρα του Pearson και του Brown), έπειτα τά έρμηνευτικά, τά όποια πραγματεύονται τούς σκοπούς τής εκστρατείας του Άλεξάνδρου, τήν θεοποίησίν του και τήν γενικωτέραν πολιτικήν του εις τήν Άσίαν.

Εις τήν βραχειάν αλλά μεστήν εισαγωγήν του ό κ. Griffith θέτει σειράν έρωτημάτων, εις τά όποια κατά τήν κρίσιν του δίδονται άπαντήσεις υπό των συγγραφέων των όποιων τά άρθρα δημοσιεύει. Έπειδή τά έρωτήματα αυτά είναι θεμελιώδους σημασίας διά τήν έρμηνείαν τής ζωής και τής δράσεως του Άλεξάνδρου, τά αναφέρω ένταυθα με τήν σειράν τήν όποιαν ακολουθει ό κ. Griffith: «Πόσον μακράν εξετάζοντο τά σχέδια του Φιλίππου διά τήν κατάκτησιν τής Άσίας, ότε άνεκόπησαν διά τής δολοφονίας του; Πόσον ένωρίς άπεφάσισεν ό Άλέξανδρος νά καταλάβη όλην τήν περσικήν αυτοκρατορίαν; Διατί έπεσκέφθη τό μαντεϊον του Άμμωνος και πόσον πολύ επηρεάσθη από τήν έπίσκεψιν; Διατί έκαυσε τό άνάκτορον τής Περσεπόλεως, και ουτω απέκλινε από τήν πολιτικήν τήν όποιαν και τότε και άργότερα ειχεν έναντι των κατακτηθέντων Περσών; Τί συνέβη άκριβώς με τόν Φιλώταν, τόν Έρμόλοον, τόν Παρμενίωνα, τόν Κλείτον, τόν Καλλισθέτην — όλα αυτά τά γεγονότα ήσαν τυχαία ή εξέφραζαν μίαν εξελισσομένην άσθένειαν; Εις τί απέβλεπεν ίδρύων Έλληνικάς πόλεις ή στρατιωτικάς άποικίας εις τήν Άπω Άνατολήν; Διατί εισέβαλεν εις τήν Ίνδιαν; Και διατί άνέκοψε τήν πορείαν του εις τόν Ύφασιν; μόνον υπό τήν

πίσειν τῆς ἐξεγέρσεως τῶν Μακεδόνων; Ποῖαι ἦσαν αἱ τελικαὶ ἀπόψεις του διὰ τὸν ὄρθον τρόπον διοικήσεως τῶν κατακτηθέντων λαῶν καὶ κατὰ πόσον διαχωρίζει μεταξύ των τὰς φυλάς τὰς ὁποίας κατέκτησεν; Πόσον σοβαραὶ ἦσαν αἱ ταραχαὶ μεταξύ τῶν Μακεδόνων του, αἱ ὁποῖαι προεκάλεσαν τὴν ἐξέγερσιν εἰς Ὡλιν καὶ τὴν ἀντικατάστασιν ἀρκετῶν ἐκ τῶν κυβερνητῶν κατὰ τὰ δύο τελευταῖα ἔτη; Διατί ἐδημοσίευσεν εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸ ψήφισμα διὰ τὴν ἐπιστροφήν τῶν Ἑλλήνων ἐξορίστων εἰς τὰς πόλεις των τὸ 324; Διατί ἐζήτησεν ἀπὸ τὰς Ἑλληνικὰς πόλεις νὰ τὸν ἀναγνωρίσουν ἐπισήμως ὡς θεόν (ἂν πράγματι τὸ ἐζήτησε); Καὶ πόσον μακρὰν ἐξετείνοντο τὰ κατακτητικὰ σχέδιά του ὄτε ἀπέθανεν».

Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος νομίζει ὅτι εἶναι εὐχερῆς ἡ ἀπάντησις εἰς τὰ ἐρωτήματα αὐτὰ δὲν ἔχει παρά νὰ ἀναγνώσῃ τὰ εἰς τὴν συλλογὴν τοῦ Griffith περιλαμβανόμενα ἄρθρα διὰ νὰ διαπιστώσῃ πόσον διαφωνοῦν μεταξύ των ἐπὶ τῶν θεμάτων αὐτῶν ἐπιστήμονες ἀφιερῶσαντες μακρὰ ἔτη σπουδῶν διὰ τὴν ἐρμηνείαν τῆς δράσεως καὶ τῶν ιδεῶν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου.

Αἱ δυσχερεῖαι πρὸς ἐπίλυσιν τῶν προβλημάτων αὐτῶν ὀφείλονται, ὅπως παρατηρεῖ ὁ κ. Griffith, εἰς τὴν ἀτέλειαν τῶν ὑπαρχουσῶν πηγῶν, ἀτέλειαν προερχομένην κατὰ κύριον λόγον ἀπὸ τὴν χρονικὴν ἀπόστασιν, ἡ ὁποία τὰς χωρίζει ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, καὶ κατὰ δεύτερον ἀπὸ τὴν ἀσυμφωνίαν μεταξύ των. Ἐξ ἄλλου καὶ αἱ ἀπολεσθεῖσαι πηγαί, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐβασίσθησαν αἱ μέχρις ἡμῶν διασωθεῖσαι, δὲν ἦσαν πάντοτε ἀπολύτως ἀξιόπιστοι, διότι ἄλλαι μὲν εἶχον γραφῆ διὰ νὰ ἐξάρουν τὴν προσωπικότητα τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ἄλλαι δὲ διὰ νὰ τὴν ὑποτιμήσουν. Χρειαζέται λοιπὸν μεγίστη προσοχὴ εἰς κάθε ἀπόπειραν ἐρμηνείας τῆς παραδόσεως, ὅπως ἀπέδειξεν μεταξύ ἄλλων ὁ ἐλεγχος τῆς παραδόσεως περὶ τοῦ Γορδίου δεσμοῦ ὑπὸ τοῦ W. W. Tarn, ὅστις τελικῶς κατέληξεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ παράδοσις αὕτη ἐδημιουργήθη ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου μὲ σκοπὸν νὰ φανῇ ὅτι οὗτος ὑπῆρξεν ἀσεβῆς. Ἡ ὑπὸ τινων νεωτέρων ἱστορικῶν προβληθεῖσα ἐρμηνεία, ὅτι ἡ εἰς τὸ Γόρδιον πρᾶξις τοῦ Ἀλεξάνδρου ἦτο θαρραλέα ἀντιμετώπισις ἐνὸς δυσχεροῦς προβλήματος, οὐδόλας ἀνταποκρίνεται πρὸς τὰς προθέσεις τῶν πηγῶν, αἱ ὁποῖαι ἀναφέρουν αὐτὸ τὸ ἐπισόδιον.

Ῥραία ὡς ἐμπνευσις καὶ ἐπιτυχῆς ὡς ἀποτέλεσμα ἡ πρωτοβουλία τοῦ κ. Griffith θὰ βοηθήσῃ πολὺ εἰς τὴν προώθησιν τῶν μελετῶν διὰ τὸν Ἀλέξανδρον, κυρίως διότι θὰ καταστήσῃ σαφῆς εἰς ὅσους δὲν τὸ γνωρίζουν ἤδη, ὅτι ἡ κρίσις περὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου εἶναι ἐν ἀπὸ τὰ δυσκολώτερα ἀλλὰ καὶ δι' αὐτὸ τὰ ὠραιότερα θέματα τῆς ἱστορικῆς ἐπιστήμης.

ΒΑΣ. ΛΑΟΥΤΡΑΣ

Jacques Benoist Mechin, Alexander the Great. The Meeting of East and West. Hawthorne Books, Inc., New York 1966, σελ. 254.

Τὸ βιβλίον τοῦ κ. Mechin, τὸ ὁποῖον ἐξεδόθη ἀρχικῶς εἰς τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν καὶ τώρα, κατόπιν τῆς ἐπιτυχίας του, εἰς τὴν ἀγγλικὴν, κατὰ μετάφρασιν τῆς κ. Mary Ilford, δὲν προσφέρει τίποτε τὸ νέον εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἔρευναν περὶ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ἔχει ὅμως γραφῆ εἰς τόσον ὠραῖον ὕψος καὶ μὲ τόσην ἀγάπην, ὥστε νὰ δикаιοῦται ἰδιαίτερας μνείας. Ὁ συγγραφεὺς ὀρμώμενος ἀπὸ ιδέας καὶ ἀπὸ προβλήματα τῆς ἐποχῆς μας ἐρμηνεύει τὸν μέγαν Μακεδόνα ὡς φορέα τῆς προσπαθείας συνδέσεως Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως. Ἀντιθέτως πρὸς ἄλλους μελετητὰς τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἐκ τῶν ὁποίων μερικοὶ ἐρμηνεύουν τὴν ἐκστρατεῖαν εἰς Ἀσίαν ὡς ὤμην εἰσβολὴν μὲ κατακτητικὸς σκοπός, ἄλλοι ὡς πόθον νὰ ὑπερβῇ τὰ γνωστά ὄρια, ἄλλοι ὡς ἄλλισσον πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ἄλλοι ὡς ἐκδίκησιν, ὁ συγγραφεὺς τῆς παρουσίας μονογραφίας παρουσιάζει τὸν Ἀλέξανδρον ὡς βαθμιαίως ἀνακαλύπτοντα τὴν ὑπαρξίν κοινότητος πνεύματος